

DEEL I

Herfst

I

Iemand belde aan. Het beleefde gerinkel drong niet door het lawaai heen en pas toen het zijn geduld had verloren, langer aanhield en agressief werd, wekte het me ineens uit mijn gedachten.

Het kwam door de verpletterende, alles verdovende combinatie van de loeiende stofzuiger en de cd van Nirvana, die keihard aanstond in huis. Het was toen midden november, een zaterdagmiddag. 's Morgens had ik een aantal boodschappen gedaan en nu was ik in de woonkamer de banken en de houten vloer aan het stofzuigen, mijn oren gevuld met het holle geloei van de lucht en de klanken van de muziek.

Juist dat monotone, witte scherm van lawaai gaf me op een of andere manier rust. Een paar minuten lang was ik verzonken in een zekere vergetelheid terwijl ik met de stofzuigerslang joeg op het stof in het kleded en op de kattenharen die in de textielvezels waren blijven hangen, ontdaan van gedachten en heel rustig, volkomen geconcentreerd op de rood-blauwe, rechtopstaande, steeds intensere tinten in het kleded.

Ik ontuchtterde met de wegstervende zucht van de stofzuiger. Op hetzelfde moment fluisterden de laatste klanken van het eind van het nummer. En precies toen, in dat kiertje van drie of vier seconden voor de eerste klanken van het volgende nummer, terwijl ik nog versteld stond van de stilte, van de galmende leegte in mijn oren, klonk plotse-ling het scherpe gerinkel van de deurbel. Ik was als een do-

ve die eensklaps zijn gehoor terugkreeg, en met moeite her-
vond ik mijn spraakvermogen.

‘W-w-wacht!’ bracht ik stotterend uit naar de deur.
‘Wacht even...’

Meteen corrigeerde ik mezelf en riep met een argwanen-
de blik op de klok aan de muur: *‘Just a moment!’*

Het was halftwee ’s middags, maar door de deprimeren-
de grauwhed buiten leek het al tegen de avond. Achter de
condens op de ramen, die vanaf de twaalfde verdieping uit-
keken op de hoek van 9th Street en University Place, teken-
den zich vaag de statige gebouwen van 5th Avenue af en
een strook lage, staalgrijze hemel, samengedrukt boven de
rokende schoorstenen op de daken.

Het schorre gerinkel boorde zich weer door de flat, en
een of twee tellen nadat ik de muziek uit had gezet, hield
het op. *‘One minute please...’*

Ik wierp een haastige blik op de spiegel in de hal – scheve
paardenstaart, bestoft t-shirt en trainingspak, sportschoe-
nen – en ik trok wild de deur open.

Voor me stonden twee mannen van een jaar of veertig,
in pak en met een donkere stropdas. De man rechts, met
een zwarte aktetas onder zijn arm, was een kop groter dan
de man links, die tegenover me stond in de houding van
een cowboy die elk moment zijn pistool kon trekken of als-
of hij in elke hand het hengsel van een onzichtbare koffer
vasthield. Het ongeduld dat de man rechts uitdrukte door
met zijn knokige vingers op de zwartleren aktetas te trom-
melen en de opluchting in het vlezig gezicht van de cow-
boy vertelden over de lange minuten dat de twee voor de
deur hadden staan wachten.

‘Hallo,’ zei ik verbaasd, bijna zonder stemgeluid.

‘Goedemiddag, mevrouw. Het spijt ons zeer u te storen.
Mijn naam is *agent* Rogers en dit is mijn partner, agent

Nelson. Wij zijn van de FBI. Vindt u het goed dat we even binnenkomen en u een aantal vragen voorleggen?’

Het was de man links, de pistooltrekker, die het woord voerde. Het pak om zijn gezette, compacte lijf leek twee maten te klein en hij sprak met een glibberig accent, dat de woorden rekte en het einde van de lettergrepen verlengde, alsof hij in zijn mond op de taal kauwde. Ik stond als aan de grond genageld en slaagde er niet in de genoemde namen en titels te verwerken, en ook de betekenis van zijn woorden begreep ik pas toen zijn lange partner met onverholen ongeduld en met een uitdrukingsloze, droge, grijze blik in zijn ogen een hand in een binnenzak van zijn jasje stak en er iets uit haalde wat ik tot dan toe alleen in films en detectiveseries had gezien: een goudkleurige politiepenning.

Blijkbaar stamelde ik iets – overrompeld, met een soort berouw, knipperend met mijn ogen – en door die doofstomme, verbijsterde reactie meenden ze dat ik moeite had met Engels. De lange zond zijn blik over mijn hoofd heen en spiedde vluchtig in de flat, en mijn plotselinge vermoeden dat ze me hielden voor niet meer dan de schoonmaakerster werd versterkt toen de mannetjesputter met enige stemverheffing verderging.

‘Alleen een paar vragen, alstublieft. We willen u een paar vragen stellen.’ Hij sprak de woorden overdreven articulerend uit, als tegen een klein kind, woord voor woord. ‘Is-het-oké-als-wij-binnen-komen?’

De verwarring, misschien ook de verontwaardiging, maakte me schor. Ik hoorde hoe de trilling in mijn stem mijn accent aandikte. ‘Mag ik weten, alstublieft...’ Ik schraapte mijn keel. ‘Het spijt me, maar mag ik weten wat de reden is, alstublieft?’

In de ogen van de cowboy bespeurde ik enige opluchting. ‘Dat zult u zo meteen begrijpen,’ hervatte hij zijn au-

toritaire toon, ‘het zal niet meer dan een paar minuten duren, mevrouw...’

In de keuken schonk ik een glas lauw water voor mezelf in en ik dronk het in één teug leeg. Er was geen enkele reden om zenuwachtig te worden, mijn visum was geldig, en toch – het feit dat ze daar in de woonkamer op me zaten te wachten om te kunnen beginnen met hun ondervraging volstond om me zenuwachtig te maken. Ik pakte nog twee glazen uit de kast en twijfelde wie ik zou bellen, Andrew of Joy. Ze waren allebei Amerikaans, gewone burgers, doorgewinterde New Yorkers, en ik koos Andrew – met hem was ik al bevriend geraakt in Israël, op mijn negentiende. Het was beter dat hij kwam getuigen dat hij me kende. En alleen maar door me af te vragen wat ik precies tegen hem moest zeggen door de telefoon kreeg ik weer dorst.

Toen ik terugkwam in de woonkamer, hadden ze de stoelen die ik omgekeerd op de eettafel had neergezet al teruggezet op de vloer. De lange had zijn jas uitgedaan en zat met zijn rug naar de keuken. De mannetjesputter zag ik bij de stilgevallen stofzuiger staan en met zijn ogen de kamer in zich opnemen.

‘Woont u hier alleen?’

Een kramp trok door mijn armen en deed de glazen op het dienblad trillen. ‘Ja, dit appartement is van vrienden van me,’ zei ik, en ik wees met mijn hoofd naar de bruiloftsfoto van Doedi en Charlene. ‘Ze zijn in het Verre Oosten. Voor langere tijd op reis. Ik pas op hun huis en op de katten...’ Franny en Zooey waren nergens te bekennen.

Zijn blik bleef hangen bij de water- en voerbakjes voor het boekenrek. ‘Waar kent u dat stel van?’ Hij draaide zijn gezicht weer naar de foto. ‘Huren ze of zijn ze de eigenaars?’

‘Ze zijn de eigenaars van het appartement, ja,’ zei ik, nog altijd als aan de grond genageld. ‘Doedi ken ik al lang, uit Israël, hij is een vriend van me sinds onze kindertijd, en zijn vrouw is Amerikaanse...’

Hij mompelde iets en keek om zich heen. ‘Komt u uit Israël?’

‘Ja, meneer...’

Hij liep naar de ramen. Ik keek nog even naar hem en maakte van de gelegenheid gebruik om naar de tafel te lopen.

‘En hoelang woont u hier al?’ vroeg hij.

‘Een maand of twee.’ Opgelucht zette ik het dienblad neer. ‘Ze komen in het voorjaar terug...’ Het schoot me te binnen dat ik helaas geen sigaretten in huis had. ‘Maar ik heb nog een andere vriend, een New Yorker,’ en met mijn blik speurde ik naar de draadloze telefoon, al klaar om Andrew te bellen. ‘U kunt hem vragen stellen...’

‘Hem vragen stellen?’

‘Ik weet het niet,’ zei ik met wankele stem, ‘over mij...’

Hij draaide me zijn rug toe en werd weer aangetrokken door het raam. ‘Vooralsnog is dat niet nodig...’

‘Dank u zeer,’ zei de lange plotseling met een zware, heldere, bijna radiofonische stem.

‘Sorry?’

‘Bedankt voor het water.’ Hij glimlachte boven het flesje. Zijn gebit was perfect, regelmatig en wit als in een reclame voor een middel om de tanden te bleken.

Ik knikte zenuwachtig en stak hem het paspoort toe dat ik uit mijn tas had gehaald, opengeslagen op de bladzijde met het visum. Hoewel ik wist dat het visum nog vijf maanden geldig was, had ik in de keuken weer de data nagekeken.

Hij draaide het paspoort om, wierp een vluchtige blik op

de blauwe voorkant en keerde terug naar de opengeslagen bladzijde. ‘Dus u bent Israëlich staatsburger, miss Bin-yami...’

‘Binyamini,’ hielp ik hem snel met de juiste uitspraak, alsof dat nu iets uitmaakte. ‘Liat Binyamini.’

In zijn grijze, alerte ogen kon ik de doorzichtige halo’s van de contactlenzen zien dwalen tussen de gespannen uitdrukking op mijn gezicht en de glimlach op het gezicht op de pasfoto.

Hij gebaarde naar de dichtstbijzijnde stoel en zei: ‘Gaat u zitten, alstublieft...’

‘Ja,’ mompelde ik, en ik trok de stoel gehoorzaam naar achteren. De stoelpoot schraapte over de vloer. ‘Ik ben Israëliche...’

De ondervraging duurde echt nog geen kwartier. De meeste vragen werden me gesteld door de mannetjesputter. Zijn lange collega haalde een formulierenblok uit de aktetas. Een vaag symbool van de FBI bedekte in bleek groen het hele voorbedrukte blad papier. In de linkerbovenhoek noteerde hij met een blauwe pen de datum. Mijn naam schreef hij in grote, losse blokletters over uit mijn paspoort. Daarna noteerde hij in zes keurige cijfers mijn geboortedatum. Hij had een mooi, vlot handschrift, net zo indrukwekkend als zijn stem toen hij me verzocht mijn adres, mijn telefoonnummer hier en de namen van de huis-eigenaars te herhalen. Hij voegde er nog een paar onbekende afkortingen aan toe en zette één, twee kruisjes in de vakjes aan het eind van de regels. Daarna sloeg hij het blad om, keek me plotseling aan en bestudeerde mijn gezicht. Mijn ogen schrokken terug voor hem en richtten zich op de tafel. Ik kon zien dat hij tot twee keer toe het woord *black* opschreef – ongetwijfeld de kleur van mijn haar en die van

mijn ogen – en dat hij mijn huidskleur omschreef als *dark olive*.

Nu voegde de mannetjesputter zich bij ons. Hij pakte het paspoort en zonder het om te draaien opende hij het aan de verkeerde kant, van links naar rechts. Na enige aarzeling en heen-en-weergeblader, draaide hij het om en hield hij het goed in zijn hand.

‘Ik zie dat u bent geboren in Israël,’ zei hij, ‘in 1973...’

‘Ja.’ Ik ging rechtop zitten tegen de stoelleuning.

‘Dus u bent nu *twenty*...’

‘*Nine*.’

‘Getrouwd?’

Mijn vingernagels begonnen al zenuwachtig in mijn handpalmen te graven. ‘Nee.’

‘Kinderen?’

Ik stopte mijn gebalde vuisten diep weg onder mijn bovenbenen. ‘Nee.’

‘Wat is uw woonplaats?’

‘In Israël?’

‘Ja, mevrouw, in Israël.’

‘Aha. Tel Aviv.’

‘En wat voor werk doet u?’

Ik haalde mijn handen tevoorschijn en nam een slok water. ‘Ik studeer voor mijn master aan de universiteit van Tel Aviv.’

‘Een master waarin?’

Het schoot me te binnen dat hij me daarstraks nog voor de schoonmaakster had gehouden. ‘Ik heb een bachelor Engelse letterkunde en algemene taalwetenschap. Ik vertaal scripties.’

‘O, taalwetenschap, u vertaalt,’ herhaalde hij verbaasd mijn woorden. ‘Dat verklaart uw uitstekende Engels.’

‘Dank u wel. Ik ben hier met een beurs van het Fulbright-

fonds,' vertelde ik verder op een vlakke, zakelijke toon. 'Die hebben het visum voor me geregeld...'

Hij keek weer in mijn paspoort. 'Voor bijna een halfjaar,' zei hij, wijzend naar het paspoort. 'Ik zie inderdaad dat uw visum geldig is tot mei 2003...'

'Ja,' zei ik, en ik onderdrukte het zenuwachtige getril van mijn been onder de tafel. Mijn hele wezen verlangde naar een sigaret. 'Tot 20 mei...'

'Interessant, dat is interessant,' zei hij nadat hij zijn glas half had leeggedronken. 'U vertaalt uit het Engels naar het Hebreeuws?'

Ik knikte droogjes, al met spijt dat ik het gemeld had. Ik had tenslotte kunnen zeggen dat ik een studente uit Israël was en het daarbij kunnen laten, maar blijkbaar had ik de behoefte gehad ergens mee te koop te lopen, mijn eer te redden in zijn ogen. 'Dat is alles,' zei ik binnensmonds om het gesprek af te sluiten.

Zijn gelaatsuitdrukking veranderde niet. Zijn roze nagels trommelden zacht op het glazen tafelblad. 'Ik neem aan dat Hebreeuws uw moedertaal is...'

'Ja. Eh, nee,' ging ik ongewild door. 'Mijn ouders zijn Iraanse immigranten, maar mijn zus en ik zijn grootgebracht in het Hebreeuws.'

Het getrommel hield op en maakte plaats voor gemompel. 'Iraanse immigranten?'

'Mijn ouders zijn Joden uit Teheran, ze zijn midden jaren zestig naar Israël verhuisd.'

Hij controleerde of zijn partner mijn woorden noteerde en wendde zich weer tot mij: 'Dus allebei, uw beide ouders, zijn Joods.'

Ik knikte weer. En voor de lange, die opkeek van zijn papier en me een vragende blik toewierp, zei ik luid en duidelijk: 'Inderdaad.'

‘Dat is zeker interessant,’ ging de mannetjesputter verder, en hij fronste zijn voorhoofd. ‘En wonen er nog verwanten van u in Iran?’

‘Nee,’ zei ik, en de wending die het gesprek nam gaf me zelfvertrouwen, ‘ze zijn allemaal naar Israël geëmigreerd en ze zijn sindsdien allemaal Israëliisch staatsburger.’

‘En bent u zelf in Iran op bezoek geweest in de afgelopen jaren?’

‘Nooit.’

‘Bent u er nooit naartoe gegaan,’ probeerde hij het nog eens, ‘laten we zeggen vanwege de familieroots?’

‘Iran is niet echt een aan te bevelen bestemming voor iemand met dat,’ en ik wees met mijn hoofd naar het Israëliische paspoort in zijn hand. ‘Misschien hadden ze me binnengelaten, maar of ik er dan weer uit zou kunnen komen...’

Mijn antwoord beviel hem. Met een zweem van een glimlach wendde hij zijn blik naar het paspoort en opende het weer op de plek waar zijn vinger nog in stak. ‘Dus u zegt dat u nooit op bezoek bent geweest...’ en hij bestudeerde de bladzijden met de stempels, ‘in Iran.’

‘Inderdaad.’

‘Maar volgens wat ik hier zie bent u de afgelopen jaren wel heel wat keren in Egypte geweest.’

‘Ja, eh, in de Sinai. Vroeger kwamen we daar vaak. Maar de laatste tijd is het een beetje gevaarlijk geworden. Gevaarlijk voor Israëliërs, bedoel ik.’

Hij kwam bij het eind van het paspoort en toen ik zag wat hij uit de plastic omslag tevoorschijn haalde, sloot ik mijn ogen. Ik kon raden wat er nu komen ging.

‘Wat is dit, alstublieft?’

Het was mijn uitreisvergunning, het document dat daar was opgeborgen sinds ik was afgezwaaid, hoewel ik het al lang niet meer nodig had.